

Η Χρήση των Ηλεκτρονικών Υπολογιστών στη Διδασκαλία της Αγγλικής ως Ξένης Γλώσσας στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση

Ευαγγελία Καραγιάννη
Εκπαιδευτικός Αγγλικής Γλώσσας, Δημοτικό Σχολείο Τύμβου Μαραθώνα,
Αττική, Ελλάδα
evangeka@yahoo.co.uk

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η εισήγηση αυτή έχει ως στόχο να παρουσιάσει τα θετικά αποτελέσματα της χρήσης των Η/Υ στη διδασκαλία της Αγγλικής ως Ξένης Γλώσσας στους μαθητές της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης. Πρώτα γίνεται μια ιστορική αναδρομή στη χρήση των Η/Υ στη διδασκαλία της ξένης γλώσσας. Στη συνέχεια περιγράφεται σύντομα μια σειρά μαθημάτων με χρήση Η/Υ και τέλος παρουσιάζονται τα συμπεράσματα στα οποία καταλήξαμε μέσα από αυτά τα μαθήματα. Τα μαθήματα αυτά τα οποία στοχεύουν στην ανάπτυξη των αναγνωστικών δεξιοτήτων των μαθητών και τη δημιουργία νέων κινήτρων για μάθηση πραγματοποιήθηκαν στα πλαίσια έρευνας που διεξήχθη στο 1^ο Δημοτικό Σχολείο Αγ. Στεφάνου.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: διδασκαλία Αγγλικής γλώσσας, στρατηγικές ανάγνωσης, γλωσσική ανάπτυξη, γλωσσική ενσυνείδηση, αυτονομία μάθησης, συνεργατική μάθηση,

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι Η/Υ έχουν εισβάλλει δυναμικά στη ζωή μας και η χρήση τους σε κάθε τομέα της καθημερινής μας ζωής είναι εμφανής. Παρ' όλα αυτά, η χρήση τους στην εκπαίδευση καθυστέρησε, κυρίως εξαιτίας του υψηλού τους κόστους αλλά και εξαιτίας του σκεπτικισμού που εκφράζουν πολλοί εκπαιδευτικοί ως προς τη χρησιμότητά τους και την ανάγκη υιοθέτησής τους στη διδακτική πράξη (Ahmad et al. 1985:1; Jones & Fortescue 1987:100). Τα τελευταία όμως χρόνια, οι συχνές αναφορές στην αποτελεσματική χρήση των Η/Υ (Warschauer 1997) έχουν προκαλέσει το ενδιαφέρον των εκπαιδευτικών, οι οποίοι έχουν ξεκινήσει να σκέφτονται πως θα μπορούσαν να ενσωματώσουν αποτελεσματικά τις νέες τεχνολογίες στη διδασκαλία. Προτού, λοιπόν, συζητήσουμε μερικούς από τους τρόπους με τους οποίους μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε τους Η/Υ στη διδασκαλία του μαθήματος των Αγγλικών, θα κάνουμε μια σύντομη ιστορική αναδρομή στο πως εξελίχθηκε η εκμάθηση της γλώσσας με τη βοήθεια των Η/Υ (Computer Assisted Language Learning, CALL) και θα δούμε τη σχέση ανάμεσα στις διαφορετικές προσεγγίσεις της εκμάθησης της γλώσσας και των υπολογιστών.

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

ΤΑ ΤΡΙΑ ΣΤΑΔΙΑ ΤΗΣ ΕΞΕΛΙΞΗΣ ΤΗΣ ΕΚΜΑΘΗΣΗΣ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΜΕ ΤΗ ΒΟΗΘΕΙΑ Η/Υ (CALL)

Αν και η χρήση των Η/Υ στη διδασκαλία θεωρείται καινοτομία για τη σημερινή διδακτική πραγματικότητα, η χρήση τους στη διδασκαλία της γλώσσας έχει ήδη μια ιστορία σαράντα ετών. Σύμφωνα με τους Warschauer και Healey (1998) αυτή η περίοδος της χρήσης των Η/Υ μπορεί να

διαιρεθεί σε τρεις υποπεριόδους: τη **συμπεριφοριστική** περίοδο (behaviouristic CALL), την **επικοινωνιακή** (communicative CALL) και την **ενιαία ή συνδυαστική** (integrative CALL). Κάθε περίοδος αντιπροσωπεύει ένα ορισμένο επίπεδο τεχνολογίας καθώς επίσης και μια συγκεκριμένη παιδαγωγική προσέγγιση. Ο διαχωρισμός αυτός δεν είναι απόλυτος αφού πολλά χαρακτηριστικά και αρχές πάνω στις οποίες βασίζονται τα προγράμματα της μιας περιόδου έχουν τις ρίζες τους σε πετυχημένα μοντέλα ή χαρακτηριστικά της προηγούμενης.

Η διδασκαλία της γλώσσας με τη βοήθεια των υπολογιστών επινοήθηκε τη δεκαετία του '50 και εφαρμόστηκε τις δεκαετίες του '60 και '70 (Warschauer & Healey 1998). Κατά την περίοδο αυτή που ονομάζεται **συμπεριφοριστική**, ο στρουκτουραλισμός, ο συμπεριφορισμός και ακουστική μέθοδος επικρατούσαν στους τομείς της γλωσσολογίας, της ψυχολογίας και της παιδαγωγικής αντίστοιχα (Stern 1983:152-187). Οι αρχές τους εφαρμόστηκαν στη διδασκαλία της γλώσσας και χρησιμοποιήθηκαν ασκήσεις που βασίζονται στην μίμηση και την επανάληψη (drills). Οι σχεδιαστές εκπαιδευτικού λογισμικού εκμεταλλεύτηκαν την απλή, συστηματική και επαναληπτική μορφή αυτών των ασκήσεων και έφτιαξαν προγράμματα που εστίαζαν στη διδασκαλία λεξιλογίου και γραμματικής (Hart 1981:12). Τα λογισμικά που σχεδιάστηκαν αυτή την περίοδο εφαρμόστηκαν στα Πανεπιστήμια σε μεγάλους υπολογιστές, γνωστούς ως mainframe computers. Η αυξανόμενη κριτική όμως πάνω στα μειονεκτήματα που σχετίζονταν με την παιδαγωγική προσέγγιση της συμπεριφοριστικής περιόδου, όπως η εστίαση στο γραμματικό τύπο και όχι στη σημασία ή η παροχή περιορισμένης ανατροφοδότησης και η έμφαση στο ρόλο του υπολογιστή ως αξιολογητή που θέτει όλες τις ερωτήσεις και κρίνει όλες τις απαντήσεις (Underwood 1984:46) έκαναν απαραίτητη την μετάβαση σε μια νέα περίοδο.

Η δεύτερη περίοδος ονομάζεται **επικοινωνιακή** και έκανε την εμφάνισή της στα τέλη της δεκαετίας του '70 και τις αρχές του '80, όταν οι προσωπικοί υπολογιστές έγιναν πιο προσιτοί στο εκπαιδευτικό περιβάλλον. Το ίδιο διάστημα αμφισβητήθηκε η συμπεριφοριστική προσέγγιση στη διδασκαλία της γλώσσας και η επικοινωνιακή προσέγγιση άρχισε να κερδίζει έδαφος. Η επικοινωνιακή περίοδος ενσωμάτωσε γνωστικές θεωρίες οι οποίες έδιναν έμφαση στη μάθηση ως διαδικασία ανακάλυψης, έκφρασης και ανάπτυξης. Δόθηκε έμφαση στη χρήση των γραμματικών τύπων και όχι στους ίδιους τους γραμματικούς τύπους. Οι μαθητές ενθαρρύνονταν να ανακαλύψουν τους κανόνες της γραμματικής μόνοι τους, να χρησιμοποιήσουν τη γλώσσα φυσικά και δεν επιπλήττονταν για κάθε λάθος τους. Την περίοδο αυτή μερικοί εκπαιδευτικοί που δίδασκαν το μάθημα της γλώσσας άρχισαν να γράφουν απλά προγράμματα ενσωματώνοντας έτσι τις παιδαγωγικές αρχές της εποχής και τη μεθοδολογία που ακολουθούσαν στα προγράμματα για υπολογιστές που θα χρησιμοποιούσαν στην τάξη (Levy 1997:22-14). Τα προγράμματα αυτής της περιόδου ήταν κυρίως προγράμματα αναδόμησης κειμένου και προσομοιώσεις.

Η τρίτη περίοδος που ονομάζεται **ενιαία ή συνδυαστική** βασίζεται σε μια πιο κοινωνιο-γνωστική θεώρηση της διδασκαλίας της γλώσσας η οποία χρησιμοποιεί τη γλώσσα σε αυθεντικά περιβάλλοντα και δίνει έμφαση στο συνδυασμό όλων των δεξιοτήτων. Οι τεχνολογίες που μπόρεσαν να ενσωματώσουν όλες τις δεξιότητες με πιο αποτελεσματικό τρόπο σε αυθεντικό περιβάλλον είναι τα υπερμέσα και τα πολυμέσα και το Διαδίκτυο. Οι τεχνολογίες αυτές επιτρέπουν το συνδυασμό κειμένου με γραφικά, ήχο και κίνηση καθώς και τη σύγχρονη και α-σύγχρονη επικοινωνία.

ΟΙ ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ Η/Υ, ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ

Από τα χαρακτηριστικά της κάθε περιόδου που παρουσιάστηκαν είναι φανερό ότι οι Η/Υ καλούνται να παίξουν μια πληθώρα ρόλων μέσα στην τάξη που κατά συνέπεια μπορούν να επηρεάσουν σημαντικά τους ρόλους του μαθητή και του εκπαιδευτικού. Το πιο επιτυχημένο

μοντέλο το οποίο χρησιμοποιείται ευρέως για την περιγραφή αυτών των ρόλων είναι το πλαίσιο που πρότεινε ο Taylor (1980) πριν περίπου δυο δεκαετίες.

Σύμφωνα με τον Taylor, οι ρόλοι που μπορούν να αναλάβουν οι H/Y είναι τρεις: του **δάσκαλου**, του **εργαλείου** και του **μαθητή**. Στο ρόλο του δάσκαλου, ο υπολογιστής παρουσιάζει το υλικό και ο μαθητής ανταποκρίνεται. Στη συνέχεια ο υπολογιστής αξιολογεί την απάντηση και ανάλογα αποφασίζει τι θα παρουσιάσει στη συνέχεια. Επίσης, καταγράφει την επίδοση του μαθητή και την κρατάει σε αρχείο. Στο ρόλο του μαθητή, ο υπολογιστής χρειάζεται κάποιον, στην περίπτωση μας το δάσκαλο ή το μαθητή, να μάθει να του μιλάει σε μια γλώσσα που καταλαβαίνει, με άλλα λόγια να μάθει να τον προγραμματίζει είτε χρησιμοποιώντας μια γλώσσα προγραμματισμού ή ειδικά προγράμματα που απλοποιούν αυτή τη διαδικασία. Ο ρόλος, όμως, που συνέβαλε στη διάδοση της χρήσης των H/Y και αξίζει την προσοχή μας είναι ο ρόλος τους ως εργαλείο. Ιδιαίτερα με την εμφάνιση του Διαδικτύου, αυτός ο ρόλος επεκτείνεται και οι H/Y θεωρούνται ως μέσο παγκόσμιας επικοινωνίας και ως πηγή αυθεντικού υλικού. Ο ρόλος του εργαλείου περιλαμβάνει τη χρήση προγραμμάτων όπως είναι οι επεξεργαστές κειμένου, τα λογιστικά φύλλα, οι βάσεις δεδομένων και τα εργαλεία επικοινωνίας όπως οι φυλλομετρητές και τα προγράμματα ηλεκτρονικής αλληλογραφίας, οι τηλεδιασκέψεις μέσω υπολογιστών και άλλα. Παρά την πληθώρα των ρόλων που μπορούν να παίξουν οι H/Y, η παρουσία του εκπαιδευτικού εξακολουθεί να θεωρείται καταλυτική.

Ο εκπαιδευτικός δεν θεωρείται πια η μοναδική πηγή γνώσης, χαρακτηριστικό της δασκαλο-κεντρικής τάξης της δεκαετίας του '60. Στη μαθητο-κεντρική τάξη του '90, ο εκπαιδευτικός συνεισφέρει στη διαδικασία της μάθησης και διευκολύνει την όλη διαδικασία ως **διοργανωτής, σχεδιαστής, ελεγκτής και αξιολογητής**. Με την ενσωμάτωση των H/Y στη διδασκαλία καλείται να αξιολογήσει και να επιλέξει το κατάλληλο εκπαιδευτικό λογισμικό το οποίο θα προσαρμόσει στις ανάγκες των μαθητών του. Είναι υπεύθυνος για την οργάνωση του μαθήματος, το σχεδιασμό του υλικού και των κατάλληλων δραστηριοτήτων. Παρακολουθεί την πρόοδο των μαθητών και τους καθοδηγεί. Επιπλέον, θα πρέπει να είναι σε θέση να βοηθήσει τους μαθητές με τυχόν προβλήματα που θα προκύψουν κατά τη διάρκεια χρήσης των H/Y.

Η χρήση των H/Y αναβαθμίζει και το **ρόλο του μαθητή**. Οι μαθητές δεν δέχονται πια τη γνώση παθητικά αλλά ανεξαρτητοποιούνται και γίνονται υπεύθυνοι για τη μάθησή τους. Μαθαίνουν να αντιλαμβάνονται το στόχο της διδασκαλίας, να θέτουν τους δικούς τους μαθησιακούς στόχους, να επιλέγουν και να χρησιμοποιούν τις κατάλληλες στρατηγικές μάθησης και να αυτοαξιολογούν την πορεία της μάθησής τους (Dickinson 1993:330-31). Οι H/Y δίνουν αμέριστη προσοχή και άμεση ανατροφοδότηση στους μαθητές και προσαρμόζονται στον ατομικό ρυθμό μάθησης του κάθε μαθητή. Μπορούν επίσης να καλύψουν τις ανάγκες και τα ενδιαφέροντα τους δίνοντάς τους το κατάλληλο γλωσσικό υλικό. Επιπλέον, οι μαθητές είναι ενθουσιώδεις ως προς τη χρήση των υπολογιστών, γεγονός που δρα καταλυτικά στη δημιουργία κινήτρου για μάθηση (Ahmad et al. 1985:5-6).

ΤΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΑΓΓΛΙΚΩΝ ΜΕ ΤΟΥΣ H/Y

Προκειμένου να διερευνηθούν τα πλεονεκτήματα της χρήσης των H/Y προχωρήσαμε σε μια σειρά μαθημάτων Αγγλικών που έγιναν μια φορά την εβδομάδα και διάρκεσαν δύο μήνες. Τα μαθήματα αυτά είχαν ως στόχο την ανάπτυξη και βελτίωση των αναγνωστικών δεξιοτήτων των μαθητών. Χρησιμοποιήθηκαν τέσσερα διαφορετικά προγράμματα με στόχο να υπάρχει ποικιλία δραστηριοτήτων και τα κείμενα που χρησιμοποιήθηκαν προέρχονταν τόσο από το σχολικό βιβλίο των Αγγλικών όσο και από αυθεντικές πηγές όπως λογοτεχνικά βιβλία, διαφημιστικά φυλλάδια και το Διαδίκτυο. Χρησιμοποιήθηκαν προγράμματα αναδόμησης κειμένου, το Διαδίκτυο και ένα

CD-ROM που περιείχε ένα παραμύθι σε ηλεκτρονική μορφή. Οι μαθητές εργάστηκαν σε ομάδες δύο ή τριών ατόμων ανά υπολογιστή.

Στα μαθήματα με το πρόγραμμα αναδόμησης κειμένου (Storyboard 1997, version 1.9b, London; WIDA software), οι μαθητές καλούνται να ανασυνθέσουν ένα κείμενο του οποίου όλες οι λέξεις έχουν αντικατασταθεί από μαύρες κουκίδες. Κάθε κουκίδα αντιστοιχεί σε ένα γράμμα και έχουν διατηρηθεί τα σημεία στίξης και τα κενά ανάμεσα στις λέξεις. Οι μαθητές μπορούν να χρησιμοποιήσουν διάφορα είδη βοήθειας όπως επεξηγήσεις των λέξεων με ορισμούς, εικόνες ή ήχους ή να πάρουν βοήθεια ενός γράμματος ή ολόκληρης της λέξης. Υπάρχει επίσης η δυνατότητα να δουν μια εισαγωγή στο κείμενο η οποία θα δίνει περιληπτικά το περιεχόμενο του κειμένου. Η χρήση αυτού του προγράμματος στόχευε στην ανάπτυξη της γλωσσικής ενσυνείδησης των μαθητών και της αίσθησης συνοχής και συνάφειας του κειμένου.

Στο δεύτερο πρόγραμμα που χρησιμοποιήθηκε (Pinpoint 1997, version 1.9b, London; WIDA software), οι μαθητές βλέπουν στην οθόνη τους ένα κείμενο και έναν τίτλο και καλούνται μετακινώντας το κείμενο ή τον τίτλο ή και τα δύο να ταιριάζουν όλα τα κείμενα με τις επικεφαλίδες τους. Στόχος αυτής της δραστηριότητας ήταν να ασκηθούν οι μαθητές στην ανάγνωση για την κατανόηση του γενικού νοήματος του κειμένου.

Στην επόμενη ενότητα μαθημάτων, οι μαθητές χρησιμοποίησαν το δικτυακό τόπο της WWF για να συγκεντρώσουν πληροφορίες για το αγαπημένο τους ζώο που απειλείται από εξαφάνιση. Στη συνέχεια αντάλλαξαν τις πληροφορίες αυτές με τους συμμαθητές τους και δοκίμασαν τις γνώσεις τους πάνω σ' αυτά τα ζώα σε ένα ηλεκτρονικό παιχνίδι γνώσεων που υπάρχει στον ίδιο δικτυακό τόπο. Επίσης, έγραψαν μικρά άρθρα για τα αγαπημένα τους ζώα τα οποία θα έβαζαν στη σχολική τους εφημερίδα. Με αυτό τον κύκλο μαθημάτων επιχειρήθηκε να βελτιωθεί η αναγνωστική ικανότητα των μαθητών μέσα από μια διαθεματική προσέγγιση και να συνδυαστεί με την ανάπτυξη του προφορικού και γραπτού λόγου.

Τέλος, μέσα από την ανάγνωση ενός ηλεκτρονικού παραμυθιού (Belt-mm 2001, CD b, Binary Logic Ltd), οι μαθητές εξασκήθηκαν στην αξιοποίηση των στοιχείων που προσφέρουν οι εικόνες της ιστορίας έτσι ώστε να προβούν σε εικασίες για το περιεχόμενο της ιστορίας τις οποίες επιβεβαίωσαν ή άλλαξαν όταν διάβασαν το κείμενο του παραμυθιού. Επίσης διδάχτηκαν πώς να ερμηνεύουν τις άγνωστες λέξεις αξιοποιώντας τις εικόνες, τα συμπραζόμενα και το ηλεκτρονικό λεξικό που συνόδευε την ιστορία.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Μέσα από τη σειρά αυτών των μαθημάτων και από στοιχεία που συγκεντρώθηκαν μέσα από βιντεοσκοπήσεις και ηχογραφήσεις των μαθημάτων, ερωτηματολόγια που συμπλήρωσαν οι μαθητές πριν και μετά την ολοκλήρωση αυτών των μαθημάτων, καταχωρήσεις στο ημερολόγιο των μαθημάτων που κρατούσαν και γραπτές παρατηρήσεις της καθηγήτριας των Αγγλικών που δίδασκε τα παιδιά αυτά και παρακολούθησε τα μαθήματα καταλήξαμε στα ακόλουθα συμπεράσματα (Karagianni 2001):

Η χρήση των Η/Υ στη διδασκαλία των Αγγλικών προσφέρει μοναδικά πλεονεκτήματα.

🌟 Οι Η/Υ προκαλούν το **ενδιαφέρον** των μαθητών και δημιουργούν **κίνητρο** για την εκμάθηση της ξένης γλώσσας. Οι Η/Υ γοητεύουν τους μαθητές, δημιουργούν ένα ευχάριστο περιβάλλον και προσθέτουν ποικιλία στη διδακτική πράξη. Δείχνουν ατελείωτη υπομονή και δεν αποδοκιμάζουν τους μαθητές για τα λάθη τους. Επιπλέον, ο συνδυασμός ήχου, εικόνας και γραφικών καθώς και η αλληλεπιδραστική φύση πολλών προγραμμάτων κάνουν τους Η/Υ ένα ιδανικό εργαλείο για τη διδασκαλία των παιδιών (Oxford et al. 1998).

✚ Οι H/Y συμβάλλουν στην **ανάπτυξη των γλωσσικών ικανοτήτων** των μαθητών. Συγκεκριμένα, μπορούν να βοηθήσουν στην ανάπτυξη των τεσσάρων δεξιοτήτων, δηλαδή της ανάγνωσης και κατανόησης του γραπτού κειμένου, της γραφής, της ανάπτυξης της ακουστικής ικανότητας και του προφορικού λόγου καθώς και στην εξάσκηση πάνω σε γραμματικά φαινόμενα και το λεξιλόγιο (Higgins 1984; Pennington & Esling 1996). Σχετικά με την ανάπτυξη της αναγνωστικής ικανότητας, που ήταν και ο στόχος της έρευνάς μας, η διεθνής βιβλιογραφία δείχνει ότι η χρήση των H/Y μπορεί να βελτιώσει την κατανόηση αλλά και να αυξήσει την ταχύτητα ανάγνωσης (AlKahtani 1999). Από την πρώτη στιγμή που οι μαθητές αντικρίζουν την οθόνη χρειάζεται να διαβάσουν. Διάφορα προγράμματα, όπως αυτά που χρησιμοποιήσαμε, δίνουν την ευκαιρία στους μαθητές να αναπτύξουν μια σειρά τεχνικών ανάγνωσης, όπως το γρήγορο διάβασμα για τον εντοπισμό πληροφοριών ή την κατανόηση του γενικού νοήματος του κειμένου καθώς και ναμαντέψουν, να προβλέψουν ή να κάνουν υποθέσεις (Fox 1984:30). Η ενσωμάτωση των H/Y στη διδασκαλία μπορεί να υπηρετήσει τις βασικές αρχές μάθησης πιο αποτελεσματικά. Σύμφωνα με αυτές τις αρχές τα παιδιά δεν είναι παθητικοί δέκτες της γνώσης αλλά μαθαίνουν ενεργώντας και ανακαλύπτοντας από μόνα τους (Williams 1991: 206; 1998:7). Πειραματίζονται, εξερευνούν και διδάσκονται μέσα από τα λάθη τους. Ειδικά με τη χρήση του Διαδικτύου, καλούνται να προχωρήσουν πέρα από την αποκωδικοποίηση και κατανόηση των κειμένων σε πιο απαιτητικές δεξιότητες όπως ο εντοπισμός πληροφοριών, η αξιολόγηση και ερμηνεία τους κατά τη διάρκεια της μάθησης και η επί τόπου απόφαση για τον αν θα συνεχίσουν να διαβάζουν ή θα γυρίσουν σε κάποιο προηγούμενο σημείο (Warschauer & Healey 1998).

✚ Ως προς την **κοινωνιο-γνωστική ανάπτυξη** των μαθητών, η χρήση των H/Y βοηθά στην ανάπτυξη της σκέψης τους, προάγει την αυτονομία της μάθησης και δημιουργεί κατάλληλες συνθήκες για συνεργατική μάθηση (Geisert & Futrell 2000:147, 211-212). Όπως είναι γνωστό η μάθηση λαμβάνει χώρα κατά τη διάρκεια κοινωνικής αλληλεπίδρασης (Vygotsky 1978). Αυτή η αλληλεπίδραση γίνεται πιο αποτελεσματική όταν τα παιδιά συνεργάζονται ή καθοδηγούνται έτσι ώστε να φτάσουν σε αυτό που ο Vygotsky ονομάζει Zone of Proximal Development, δηλαδή το σημείο που μπορούν να φτάσουν με τη βοήθεια κάποιου ικανότερου. Μέσα σ' αυτές τις συνθήκες συνεργασίας προάγεται ταυτόχρονα και η **επικοινωνιακή εκμάθηση της ξένης γλώσσας**.

✚ Τέλος, με τους H/Y υπάρχει η **δυνατότητα να προσαρμοστεί η διδασκαλία στις ανάγκες και τα ενδιαφέροντα του κάθε μαθητή χωριστά**. Λαμβάνοντας υπόψη το στάδιο ανάπτυξης των μαθητών, τα ενδιαφέροντα και τις ανάγκες τους και αξιοποιώντας τις πολλές ικανότητες, τις γνώσεις και τις εμπειρίες που φέρνουν τα παιδιά μαζί τους (Halliwell 1992:3), οι εκπαιδευτικοί μπορούν να σχεδιάσουν μαθήματα τα οποία θα κινούν το ενδιαφέρον των μαθητών και θα τους ενθαρρύνουν να αναλάβουν πρωτοβουλίες και να αναπτύξουν στρατηγικές έτσι ώστε να μπορούν να λειτουργήσουν αυτόνομα (Ellis 1992).

Φυσικά, θα πρέπει να αποφύγουμε την παγίδα του να θεωρήσουμε τη χρήση των H/Y πανάκεια που θα επιφέρει τις λύσεις και τις αλλαγές που αναζητάμε. Η γοητεία που ασκεί αυτό το μέσο δεν αυτοματοποιεί τη διαδικασία της μάθησης. Ας μην ξεχνάμε ότι η αποτελεσματικότητα του μέσου δεν έγκειται στα μηχανήματα αλλά στον ανθρώπινο παράγοντα. Εξ' άλλου είναι χαρακτηριστικό αυτό που λέει η Meloni (1998) ότι

«Οι υπολογιστές δεν πρόκειται να αντικαταστήσουν τους εκπαιδευτικούς αλλά οι εκπαιδευτικοί που χρησιμοποιούν τις νέες τεχνολογίες θα αντικαταστήσουν τους εκπαιδευτικούς που δεν τις χρησιμοποιούν».

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Ahmad, K., Corbett, G., Rogers, M. & Sussex, R. (1985) *Computers, Language Learning and Language Teaching*, Cambridge; CUP
- AlKahtani, S. (1999) Teaching ESL Reading Using Computers, *The Internet TESL Journal* 5(11) [Online] <http://iteslj.org/Techniques/AlKahtani-ComputerReading/> [προσπελάστηκε στις 25.1.02]
- Dickinson, L. (1993) Talking shop: Aspects of autonomous learning, *ELTJ* 47(4), 330-336
- Ellis, G. (1992) Learning to learn, *JET* 3(1), 7-9
- Fox, J. (1984) Computer-assisted vocabulary learning, *ELTJ* 38(1), 27-33
- Geisert, P. G. & Futrell, M. (2000) *Teachers, Computers, and Curriculum; Microcomputers in the Classroom*, Massachusetts; Allyn & Bacon
- Halliwell, S. (1992) *Teaching English in the Primary Classroom*, Harlow; Longman
- Hart, R. S. (1981) (ed.) The PLATO system and Language Study, special issue of *Studies, Language Learning* 3(1)
- Higgins, J. (1984) Reading and risk-taking: a role for the computer, *ELTJ* 38(3), 192-198
- Jones, C. & Fortescue, S. (1987) *Using Computers in the Language Classroom*, Harlow; Longman
- Karagianni, E. (2001) *The use of computers in the Greek Primary EFL classroom: An experiment with computer-based reading tasks*, (Unpublished M.Ed. thesis) Πάτρα, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.
- Levy, M. (1997) *Computer-assisted language Learning; context and conceptualization*, Oxford; Clarendon Press
- Meloni, C. (1998) The Internet in the Classroom A Valuable Tool and Resource for ESL/EFL Teachers, *ESL Magazine* Jan/Feb 1998 [Online] <http://www.eslmag.com/janfeb98art.html> [προσπελάστηκε στις 25.1.02]
- Oxford, R.L., Rivera-Castillo, Y., Feyten, C. & Nutta, J. (1998) Computers and More: Creative Uses of Technology for Learning a Second or Foreign Language [Online] <http://www.insa-lyon.fr/Departements/CDRL/computers.html> [προσπελάστηκε στις 25.1.02]
- Pennington, M. C. & Esling, J. H. (1996) Computer-assisted development of spoken language skills in Pennington, M. C. (ed.) (1996) *The power of CALL*, Houston: Athelstan
- Stern, H. H. (1983) *Fundamental Concepts of language Teaching*, Oxford; OUP
- Taylor, R. P. (ed.) (1980) *The Computer in the School: Tutor, Tool, Tutee*, New York: Teacher's College Press
- Underwood, J. H. (1984) *Linguistics, Computers, and the Language Teacher: A Communicative Approach*, Massachusetts; Newbury House Publishers, Inc.
- Vygotsky, L. S. (1978) *Mind in Society*, Cambridge, Massachusetts; Harvard University Press
- Warschauer, M. (1997) *Computer-mediated collaborative learning: Theory and practice* [Online] <http://www.gse.uci.edu/markw/cmcl.html> [προσπελάστηκε στις 25.1.02]
- Warschauer, M. & Healey, D. (1998) Computers and language learning: An overview, *Language Teaching*, 31, 57-71 [also Online] <http://www.gse.uci.edu/markw/overview.html> [προσπελάστηκε στις 25.1.02]
- Williams, M. (1991) A framework for teaching English to young learners in Brumfit, C., Moon, J. & Tongue, R. (eds.) (1991) *Teaching English to Children: From practice to principle*, London; Collins ELT
- Williams, M. (1998) Ten Principles for Teaching English to Young Learners, *IATEFL Newsletter* 142, 6-8